

Jaargang 39, nummer 1,
maart 2014

Historische vereniging voor de IJsseldelta Jan van Arkel

0 100 200 300 400 500 Meter.

Inhoud

HERINNERING AAN ELS BERGER ~ <i>Johan Prins</i>	2
HERINNERING AAN MR. HARM REINDERS - <i>Jaap van Gelderen</i>	4
KAMPEN IN 1876 GEEN 'VILLE MORTE' ~ <i>mr. H.A.H. Reinders</i>	6
KLASSEFOTO MUNTSCHOOL	16
WAAR VRIJHEID EEUWEN STOND (2) ~ <i>Sam Hörchner</i>	18
JODENJACHT IN KAMPEN (4) ~ <i>Laurens Hooisma</i>	29

Foto omslag: De ambtswoning van dr. J. Reicher aan de De la Sablonièrekade, naast de Koornmarktspoort, gebouwd in 1876. Reicher was directeur van de particuliere gasfabriek aan de kade èn arts. De bouw van dit pand was de aanzet tot het bouwen van meer woningen aan de kade aldaar voor de gegoede stand. Foto Harry Stalknecht.

Ten geleide

'We zeiden wel eens', vertelde Bart Monster op 23 januari jl in de Burgwalkerk, "Els leeft voor anderen". We herdenken Els Berger in erkentelijkheid.

Een Utrechtse buurman vond de niet aflatende overlevingsdrang kenmerkend voor mr. H.A.H. Reinders die eind november j.l. op 88-jarige leeftijd overleed. Jaap van Gelderen schreef een korte herinnering aan deze aan Kampen verknochte magistraat die een breed maatschappelijk geïnteresseerde persoon was. Hij diepte ook een artikel op dat Reinders in 1976 in het Kamper Nieuwsblad

schreef. Dat handelde over "het plaatselijk wel en wee van 1876". We reproduceren dit artikel in dit nummer.

Geen vuurwerk, dan maar een grote optocht die een groot succes werd aan het eind van de week waarin het vijftigjarig 'feest der herkrijging onzer onafhankelijkheid en volksbestaan' in 1863 wordt gevierd, schrijft Sam Hörchner. Tenslotte het vierde artikel over de jodenjacht in Kampen. Dankzij een spectaculaire bevrijdingsactie overleefde mevrouw Gans de oorlog. Haar man werd in Auschwitz-Birkenau vergast.

Jan van Arkelstraat 90,

KAMPEN 9 JUNI 1944

Laurens Hoosma

Sinds maart 1943 verlenen broodbakker Lubbert Jan Urban en zijn vrouw een ouder Joods echtpaar uit Amsterdam een onderduikplaats in hun woning aan de Jan van Arkelstraat 90. Het zijn diamantslijper Kalman Gans en zijn vrouw Henderina Gans – Wijnberg. Ze hebben hun woning aan de K. du Jardinstraat 24h in Amsterdam verlaten voor een veilig heenkomen in het oosten van het land. Vrijdag 9 juni 1944 is een dag als alle andere. Misschien heerst er wat meer optimistische opwinding dan anders, want drie dagen ervoor zijn de geallieerden geland in Normandië en de hoop is dat dit spoedig de nederlaag van nazi-Duitsland inluidt.

DE ARRESTATIE

Op 9 juni 1944 gaat op het politiebureau van Kampen in de kamer van opperluitenant Johan Boesveld echter de telefoon. Boesveld krijgt van een zekere Vaandrig (de naam is niet zeker en waarschijnlijk wordt hier de officiersrang uit het leger bedoeld) uit Apeldoorn te horen dat in de Jan van Arkelstraat 90 bij Urban Joden zijn ondergedoken. De op het moment van het telefonisch onderhoud in de kamer van Boesveld aanwezige personen weten wat ze te doen staat. En dus krijgen op die 9de juni rechercheur H.G. Spenkelink, onderluitenant J. Bottinga en de administrateur van de gemeentepolitie jonkheer A.S.J.W. Coenen van Boesveld opdracht om in de woonwijk Zuid dat te doen wat ze moeten doen: het arresteren van ondergedoken Joden. Na de oorlog legt Lubbert Jan Urban tegenover

brigadier Pieter Kapenga de volgende verklaring af over hetgeen die ochtend is gebeurd: “In maart 1943 is, in mijn woning te Kampen, ondergedoken het echtpaar Gans, wonende te Amsterdam, zijnde een jodenman en vrouw. Op 9 juni 1944 zijn deze mensen in mijn woning gearresteerd door de Kamper politiemenschen Spenkelink en Coenen. Ook ik ben toen door hen gearresteerd. De onderluitenant Bottinga is nog aan de bakkerij geweest waar ik werkte, doch daar ik thuis was kon hij mij daar niet arresteren. Ik ben aan het bureau van politie verhoord door Bottinga. Naar ik hoorde was Boesveld, de opperluitenant niet aanwezig. Ook de familie Gans is gehoord door Bottinga.” De verklaring die Herman Spenkelink na de oorlog tegenover Kapenga aflegt ondersteunt het verhaal van Urban en ook Coenen laat zich in dergelijke be-